

l'ofici que més li vingui a gust, fent-li sentir a l'ensems una vigilància paternal i ja el tenim encarrilat fora de l'estat violent d'«home abans d'hora» i fent via per ésser-ho quan arribi el temps que Déu ens ha marcat.

Per desgràcia no tots tenen la sort de parar en mans tan benefactores, i encara que voldrien sortir (almenys al començament i abans de caure del tot) d'aquest estat tan trist i miserable, no troben cap porta oberta, no saben on ficar-se.

N'hi ha molts d'asils i de collegis; tothom parla de cases de treball i d'escoles d'arts i oficis... però, no sabem per què, és molt difícilòs entrar-hi.

—Per què no posa el seu noi en algun col·legi?—diem a la mare d'un xicot que està a la ratlla de la trinxera.

—Però, senyor!—ens respon—; si fa una pila de temps que vaig «darrera dels papers»!

—Per què li fa vendre diaris?—diem a l'àvia d'un altre—. No veu que això no és cap ofici?

—Tè raò; però què vol li faci? Avui dia guanya tan poc un aprenent! Qui pot viure amb això? Figuri's que a casa no hi ha més que una servidora que faig feines...

Heus ací plantejat, per boca d'aquestes dones, un veritable problema.

Amb escoles diürnes i nocturnes obertes a tota hora i per tothom sense necessitat de tràmits empalagosos que acaben per avorrir a la gent, i a l'ensems ben muntades, amb mestres experts i estudis graduats, de les quals en poguessin treure el profit corresponent a les aptituds i pretensions de cada un; amb cases de treball ben dotades que fossin escola i refugi dels pobres abandonats, que abans de caure en el crim lluiten per viure honradament fent els treballs més baixos i més durs impropis de l'edat, fins que s'hi embruteixen, i en les quals s'hi admetessin com externs, amb retribució proporcionada al treball, els que tenen família, però no troben feina o bé topen amb amos que paguen malament; amb un aprenentatge més retribuït, el qual, ultra de servir per aprendre, servís també per ajudar a viure; resumint: amb una protecció pràctica encaminada no tan sols a posar remei a les necessitats del moment, sinó també a ajudar als nois a fer-se homes, dismi-